

# Kernproces 6 in de vrije centra voor leerlingenbegeleiding

09 03 2018

## In het kort

Scholen bouwen een beleid rond leerlingenbegeleiding uit op de 4 domeinen. CLB'ers signaleren vanuit hun ervaring en/of data over vaak terugkomende of persistente problemen bij leerlingen en sensibiliseren zo de school. Als de school aan de slag gaat, kan ze beroep doen op haar pedagogische begeleidingsdienst. Als de school aangeeft dat ze ook beroep wil doen op de inhoudelijke expertise van het CLB, kan het CLB deze leveren. De school is verantwoordelijk voor haar beleid.

We herdefiniëren kernproces 6 dus als volgt: signaleren en/of inhoudelijke expertise inbrengen in de school teneinde te faciliteren dat schoolteams en leerkrachten planmatig en zelfstandig de zorg voor al hun leerlingen opnemen.

Een CLB'er kan het met de school dus ook hebben over structurele of beleidsveranderingen in de (interne) leerlingbegeleiding. Een CLB'er kan ook nog altijd in een werkgroep op school zitten. Hij/zij doet dat steeds vanuit zijn/haar zicht op de noden van leerlingen en/of een inhoudelijke expertise in leerlingenbegeleiding.

## Een tekst voor in de boekentas

Het ontwerpdecreet Leerlingenbegeleiding omschrijft de samenwerking tussen school en CLB. De term "schoolondersteuning" wordt daarvoor niet gebruikt, wel vermeldt het ontwerpdecreet een signaalfunctie en consultatieve ondersteuning. Hoe moeten we dit ontwerpdecreet vertalen naar het dagelijkse werk op CLB? CLB'ers zeggen: we zouden over Kernproces 6 graag een korte leidraad in onze boekentas hebben, die ons helpt om te beslissen wat we voor scholen doen, en hoe we dat aanpakken.

Om samen met alle centra tot eenzelfde visie te komen, geven we in deze nota aan hoe wij kernproces 6 in de toekomst invullen. Leerlingenbegeleiding is een gezamenlijke opdracht voor school, CLB en pedagogische begeleidingsdiensten. We schrijven deze tekst vanuit de invalshoek van het CLB; het is onze taak in de samenwerking met de school die we helder willen krijgen.

## Samen zorgen voor leerlingen

KP 6 hebben we – met alle vrije CLB's samen – omschreven als een kernproces: een proces dat nodig is om aan leerlingenbegeleiding te doen. In KP6 doen we als CLB een aanbod aan de school om samen verbeteringen te realiseren in de begeleiding van (groepen van) leerlingen. Samen kan je meer.

Van het "samen" verhaal zijn we altijd vertrokken. In de besprekingen die het ontwerpdecreet voorafgingen, formuleerde de Ad Hoc werkgroep Leerlingenbegeleiding van VCLB de volgende stelling.

Scholen hebben de verantwoordelijkheid voor en de regie over de uitbouw van het zorgbeleid op de vier begeleidingsdomeinen. Het is de opdracht van de PBD om de scholen hierin te ondersteunen. School en PBD kunnen daarvoor samenwerken met CLB, waarbij de inbreng van het CLB zich beperkt tot inhoudelijke expertise inzake leerlingenbegeleiding. *Premisse: PBD en CLB*

*hebben een gemeenschappelijke visie en stemmen af op lokaal, regionaal en Vlaams niveau. Ad Hoc werkgroep LLB 18/01/2017*

Binnen de “weipalen” die het ontwerpdecreet op de leerlingenbegeleiding uitzet voor school en CLB is er dus ruimte om samen een goed continuüm in zorg te realiseren. We lijnen Kernproces 6 af met deze stelling als leidraad en we vertrekken van de opdrachten van school en CLB:

KP 6 = Signaleren en/of inhoudelijke expertise inbrengen in de school teneinde te faciliteren dat schoolteams en leerkrachten planmatig en zelfstandig de zorg voor al hun leerlingen opnemen.

De core business van de school ligt op onderwijs, het pedagogisch en didactisch vlak en het creëren van een positief leer- en leefklimaat op school waarin alle leerlingen gedijen. Ze kan voor beleidsondersteuning een beroep doen op haar pedagogische begeleidingsdienst.

De core business van het CLB is het begeleiden van leerlingen bij wie de afstemming tussen hun noden en het aanbod moeilijk loopt<sup>1</sup>. De CLB's zetten daarvoor hun hulpverlenings-, gedragswetenschappelijke en medische expertise in, en zijn voor de leerlingen de draaischijf naar externe hulpverlening als die nodig blijkt. School en CLB zorgen zo samen voor een zorgcontinuüm.

Een samenwerking die als doel heeft een continuüm van zorg te realiseren is een relatie die echte betrokkenheid tussen partners als basis heeft en aan volgende voorwaarden voldoet: (1) alle partners in de samenwerking doen wat binnen hun verantwoordelijkheid en capaciteit ligt, (2) alle partners weten de grenzen van hun verantwoordelijkheid en capaciteit liggen, (3) partners maken concrete afspraken over de wijze waarop ze hun verantwoordelijkheden opnemen, (4) partners blijven hun deel van de zorg opnemen, ook als een andere partner in het continuüm wordt betrokken en (5) partners geven elkaar feedback en gebruiken die om hun werking te verbeteren.

Bij de opmaak van het beleid rond leerlingenbegeleiding krijgt een school dus **ondersteuning** van haar pedagogische begeleidingsdienst en **input** van haar CLB. De relatie tussen school en CLB is de focus van deze tekst.

### **School en CLB doen elk wat binnen hun verantwoordelijkheid en capaciteit ligt.**

De school bouwt een beleid rond leerlingenbegeleiding<sup>2</sup> uit. Ze vertrekt van haar visie en pedagogisch project. Ze zet in op goed onderwijs en een warm klimaat. Ze bouwt een structuur uit om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van leerlingen en maakt goed onderbouwde beslissingen om voor leerlingen uitbreiding van zorg te vragen.

Het CLB heeft haar eigen missie<sup>3</sup>. Vanuit haar positie in het zorgcontinuüm zet het CLB sterk in op de leerlinggebonden begeleiding.

<sup>1</sup> Uiteraard is preventieve gezondheidszorg ook een core business van CLB, en in dat domein onderneemt een CLB voor alle leerlingen acties. Voor PGZ is de samenwerking tussen school en CLB zoals beschreven in het zorgcontinuüm dus aangevuld met acties van universele en geïndiceerde preventie.

<sup>2</sup> In het nieuwe decreet is dit voor de scholen een erkenningsvoorwaarde. Het beleid rond leerlingenbegeleiding includeert het zorgbeleid en het GOK-beleid.

<sup>3</sup> De hele CLB-sector schreef in 2003 een missieverklaring voor de leerlingenbegeleiding. [www.vclb-koepel.be/beleid-organisatie/missie](http://www.vclb-koepel.be/beleid-organisatie/missie).

Een CLB'er die signaleert over mogelijk structurele oorzaken in de ondersteuningsnoden van leerlingen, zo de school sensibiliseert en op vraag van de school haar inhoudelijke expertise inbrengt om samen een duurzame oplossing te bedenken, werkt in het licht van die missie als ze KP6 opneemt.

### **School en CLB weten waar de grenzen van hun verantwoordelijkheid en capaciteit ligt.**

De school zorgt dat leerkrachten, zorgleerkrachten en leerlingbegeleiders ook leerkrachten kunnen blijven en geen hulpverlenersrol opnemen. Het analyseren van de noden van leerlingen voor wie uitbreiding van zorg nodig lijkt, de begeleiding en het coördineren van hulp, laat de school aan haar partner CLB.

Het CLB respecteert het beleidsvoerend vermogen van de school. Het CLB kan vanuit haar zicht op de zorgvragen inhoudelijke input leveren, maar laat de verantwoordelijkheid voor het uitbouwen van het beleid rond leerlingenbegeleiding bij de school. Als de school ondersteuning vraagt bij een veranderingstraject, geeft het CLB inhoudelijke suggesties in dat traject. De Pedagogische Begeleidingsdienst is de partner die de school ondersteunt in het realiseren van haar opvoedingsproject, kwaliteitszorg, onderwijsinnovaties en human resource management. Het CLB is dus nooit de trekker of eindverantwoordelijke van projecten op school die de basiszorg of verhoogde zorg sterker maken, maar wél een partner die unieke input geeft vanuit eigen expertise en eigen rol in het zorgcontinuüm.

### **School en CLB geven elkaar feedback en gebruiken die om hun werking te verbeteren.**

Dit is waar kernproces 6 om draait: een zorgcontinuüm realiseren kan maar als de partners die een rol opnemen in dat continuüm elkaar ook feedback kunnen geven, verbeterpunten mogen formuleren en constructief willen samenwerken waar er nog groeimogelijkheden zijn.

Concreet betekent dit dat het CLB vanuit de "input" van hulpvragen die ze krijgt een signaalfunctie opneemt: vaak terugkerende problemen, hardnekkige problemen, problemen waarbij de oorzaak voor een deel in de context van de school zit, moeten worden gemeld aan de school. Het team dat KP 6 opneemt doet dat op een constructieve en uitnodigende manier, vanuit een grote betrokkenheid op de school én een scherpe blik op de problemen van leerlingen. Het CLB kan ook feedback geven over de overdracht van hulpvragen en hoe de organisatie daarvan de CLB-werking vlotter of net moeilijker maakt (bv. de organisatie van MDO of Cel LLB). Signaleren en sensibiliseren zijn dus verantwoordelijkheden van het CLB. Effectief aan de slag gaan met die informatie, verbeterprojecten opzetten en daar partners bij betrekken is de verantwoordelijkheid van de school. Het CLB doet een aanbod om - indien het daar over beschikt - inhoudelijke input te geven in het veranderproces (op klas- of schoolniveau), en moedigt de school aan om procesmatige ondersteuning bij haar pedagogische begeleidingsdienst te vragen.

Kernproces 6 is voor CLB's dus een proces dat ze inzetten om de samenwerking met de school in het zorgcontinuüm voortdurend te optimaliseren, en zich daarbij hoeden voor het in de plaats treden van de school op vlak van uitbouw en regie inzake leerlingenbegeleiding.

Feedback werkt uiteraard in twee richtingen: ook het CLB vertrouwt erop dat de school haar input geeft over de effecten van haar leerlingbegeleiding. De school kan signaleren of de uitbreiding van zorg en externe hulpverlening het handelingsgericht werken op school verbetert. Ze kan aangeven waar de adviesfunctie van CLB (KP2) goed zit en waar het beter kan, of op welke vlakken men de expertise van CLB nog meer nodig heeft.

**Wordt vervolgd!**

Deze nota zou je als CLB'er moeten helpen om uit te maken “wat doen wij in KP6”? Er zijn nog belangrijke vragen: wat verwachten onze cliënten van KP6, hoe gaan we aan de slag in KP6, wie is best geplaatst voor het signaleren/sensibiliseren en wie levert inhoudelijke expertise aan de school, wat heb je nodig om KP6 goed aan te pakken, hoe maken we zichtbaar dat we ook aan KP6 doen, enz. Dat is stof voor een volgende nota.

Bijlage: FAQs over KP6

Redactie: An Victoir, verantwoordelijke proactief werk

Ter info: met input van Dienst Inhoudelijke Ondersteuning, stafleden VCLB Koepel, Vlaams Vliegwieltteam, directiecomité,

De tekst werd besproken door het directiecomité op 26 januari, 9 februari, 23 februari en 9 maart 2018.